

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת וארא

תשפ"ה

(שנה ח', גליון מס' 374)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

השיעור השבועי מתקיים בכל יום שלישי **באמצעות הזום**

לקבלת קישור כניסה:

052-719-1965 / 055-557-0895

זמן תחילת השיעור:

שעון קיץ - 20:30

שעון חורף - 20:00

לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה לכתובת: k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גיליון שבועי"

פרשת וארא התשפ"ה

"ארבע לשונות של גאולה"

א. "לכן אמר לבני ישראל אני יהוה, והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים, והצילתי אתכם מעבדתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים. ולקחתי אתכם לי לעם, והייתי לכם לאלהים, וידעתם כי אני יהוה אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים", (שמות, ו', ו' - ז').

ב. במשנה במסכת פסחים ¹, למדנו:

"ערכי פסחים, סמוך למנחה, לא יאכל אדם עד שתחשך.

ואפלו עני שבישראל, לא יאכל עד שיסב.

ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין, ואפלו מן התמחוי".

ודין זה, פסקו ה"שולחן ערוך" להלכה ²:

"אפלו עני המתפרנס מן הצדקה, ימכר מלבושו או ילוה או ישכיר עצמו, בשביל יין ל-ד' כוסות".

ובטעם תקנת רבותינו ז"ל בעניין שתיית ארבע כוסות, מצינו ז' טעמים. וכדלהלן:

א. דעת רבי יוחנן משם רבי בנייה ³:

"כנגד ארבע גאולות,

'לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם' וגומר ⁴, 'ולקחתי אתכם לי לעם' וגומר ⁵,

¹ פ"י מ"א.

² או"ח, סימן תעב' סעיף יג'.

³ ירושלמי, מסכת פסחים, פרק י' הלכה א', (דף סח' ע"ב).

⁴ שמות, ו' - ו':

וְהוֹצֵאתִי⁶, וְהִצַּלְתִּי⁷, וְגִאֲלֵתִי⁸, וְלִקְחֵתִי⁹ יי.

וביאר בזה ה"פני משה":

"ארבע לשונות של גאולה, שהוזכרו בפרשה, כשנתבשרו על גאולת מצרים".

ב. דעת רבי יהושע בן לוי¹⁰ :

"כנגד ארבעה כוסות של פרעה,

יְכֹסֶס פְּרַעֲה בְּיָדִי¹¹, וְאֶשְׁחַט אֶתְכֶם אֶל כּוֹס פְּרַעֲה¹², וְאֶתֵּן אֶת הַכּוֹס עַל כַּף פְּרַעֲה¹³, וְנִתְּתָה כּוֹס פְּרַעֲה בְּיָדִי וְגוֹמֵר¹⁴ יי.

"לכן אמר לבני ישראל אני יהוה, והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים, והצילתי אתכם מעבדתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים".

⁵ שמות, ו' - ז':

"ולקחתי אתכם לי לעם, והייתי לכם לאלהים, וידעתם כי אני יהוה אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים".

⁶ שמות, ו' - ו':

"לכן אמר לבני ישראל אני יהוה, והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים, והצילתי אתכם מעבדתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים".

⁷ שמות, ו' - ו':

"לכן אמר לבני ישראל אני יהוה, והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים, והצילתי אתכם מעבדתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים".

⁸ שמות, ו' - ו':

"לכן אמר לבני ישראל אני יהוה, והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים, והצילתי אתכם מעבדתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים".

⁹ שמות, ו' - ז':

"ולקחתי אתכם לי לעם, והייתי לכם לאלהים, וידעתם כי אני יהוה אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים".

¹⁰ ירושלמי, מסכת פסחים, פרק י' הלכה א', (דף סח' ע"ב).

¹¹ בראשית, מ' - יא':

"וכוס פרעה בידו, ואקח את הענבים ואשחט אתם אל כוס פרעה, ואתן את הכוס על כף פרעה".

וביאר בזה ה"פני משה":

"לפי שבאותו חלום של שר המשקים, נתבשר יוסף הצדיק על הגאולה,

בְּדֶרֶשׁ חז"ל, מקרא ¹⁵, וְהָיָה גִּפְּן לְפָנָי."

וכוונת רבינו זיע"א, לדברי רבותינו ז"ל במדרש ¹⁶:

"וַיִּסְפָּר שֶׁר הַמִּשְׁקִים ... וְהָיָה גִּפְּן לְפָנָי ¹⁷ - אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל,

שְׁנֵאמַר ¹⁸, גִּפְּן מִמְצָרִים תִּסְיַע'.

וּבִגְפֹן שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִים ¹⁹ - מִשָּׁה אֶהְרֹן וּמְרִים.

וְהוּא כְּפָרְחָתִי ²⁰ - הַפְּרִיחָה גְּאֻלָּתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

עֲלֻתָּה נִצָּחִי ²¹ - הַנִּצָּח גְּאֻלָּתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְהַבְּשִׁילוֹ אֶשְׁכַּלְתִּיהָ עֲנָבִים ²² - גִּפְּן שֶׁהַפְּרִיחָה, מִיַּד הַנִּצָּח. עֲנָבִים שֶׁהַנִּצָּח, מִיַּד
בְּשָׁלוֹ.

¹² בראשית, מ' - יא':

"וְכֹס פְּרָעָה בְּיָדִי, וְאָקַח אֶת הָעֲנָבִים וְאֶשְׁחַט אֹתָם אֶל כּוֹס פְּרָעָה, וְאָתַן אֶת הַכּוֹס עַל כַּף פְּרָעָה."

¹³ בראשית, מ' - יא':

"וְכֹס פְּרָעָה בְּיָדִי, וְאָקַח אֶת הָעֲנָבִים וְאֶשְׁחַט אֹתָם אֶל כּוֹס פְּרָעָה, וְאָתַן אֶת הַכּוֹס עַל כַּף פְּרָעָה."

¹⁴ בראשית, מ' - יג':

"בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים, יֵשֶׁא פְּרָעָה אֶת רֹאשָׁהּ, וְהִשִּׁיבָהּ עַל כַּנָּהּ, וְנָתַתָּ כּוֹס פְּרָעָה בְּיָדִי, כַּמִּשְׁפָּט הַרְאִשׁוֹן אֲשֶׁר
הָיִיתָ מְשַׁקְּהוּ."

¹⁵ בראשית, מ' - ט':

¹⁶ בראשית רבה, פרשה פח', ה'.

¹⁷ בראשית, מ' - ט':

¹⁸ תהילים, פ' - ט':

¹⁹ בראשית, מ' - י':

²⁰ בראשית, מ' - י':

²¹ בראשית, מ' - י':

י'כוס פ'רעה ב'גדי' ²³ - מ'כאן ק'בעו ח'כמים, א'רבע כ'וסות ש'ל ל'ילי פ'סח".

ג. דעת רבי לוי ²⁴ :

"כנגד ארבעה מלכויות".

וביאר בזה ה"קרבן העדה":

כנגד ארבעה מלכויות ששיעבדו את עם ישראל: פ'שדים, מ'די, י'ון, א'דום.

ד. דעת רבנן ²⁵ :

"כנגד ד' כוסות של פורענות, שהקדוש ברוך הוא עתיד להשקות את אומות העולם,

י'כי כה א'מר ה' א'להי י'ש'רא'ל, א'לי, ק'ח א'ת כ'וס ה'י'ין ה'ח'מ'ה' וגומר ²⁶, 'כ'וס ז'הב ב'בל ב'יד ה' ²⁷, 'כי כ'וס ב'יד ה' ²⁸, 'י'מ'טר ע'ל ר'ש'עים פ'חים, א'ש ו'ג'פ'רית, ו'רוח ז'ל'עפ'ות מ'נת כ'וס' ²⁹."

וביאר בזה ה"פני משה":

²² בראשית, מ' - י'.

²³ בראשית, מ' - יא'.

²⁴ ירושלמי, מסכת פסחים, פרק י' הלכה א', (דף סח' ע"ב).

²⁵ ירושלמי, מסכת פסחים, פרק י' הלכה א', (דף סח' ע"ב).

²⁶ ירמיה, כה' - טו'.

"כי כה א'מר י'הו'ה א'להי י'ש'רא'ל, א'לי, ק'ח א'ת כ'וס ה'י'ין ה'ח'מ'ה' הזאת מ'די, ו'ה'ש'קית'ה א'תו א'ת כ'ל ה'ג'ו'ים, א'ש'ר א'נ'כי ש'לח א'ות'ך א'ליה'ם".

²⁷ ירמיה, נא' - ז'.

"כ'וס ז'הב ב'בל ב'יד י'הו'ה, מ'ש'כ'רת כ'ל ה'א'ר'ץ, מ'י'נה ש'תו ג'ו'ים, ע'ל כ'ן י'ת'ה'ל'לו ג'ו'ים".

²⁸ תהילים, עה' - ט'.

"כי כ'וס ב'יד י'הו'ה, ו'י'ן ח'מר מ'לא מ'ס'ר, ו'י'גר מ'זה א'ך ש'מ'ר'יה, י'מצו י'ש'תו כ'ל ר'ש'עי א'ר'ץ".

²⁹ תהילים, יא' - ו'.

"י'מ'טר ע'ל ר'ש'עים פ'חים, א'ש ו'ג'פ'רית, ו'רוח ז'ל'עפ'ות מ'נת כ'וס'ם".

"כלומר, שמרמזין הן, גם על הגאולה העתידה".

ובביאור העניין, כתב רבינו דוד אבודרהם זיע"א³⁰, וכן הוא בדברי רבותינו ז"ל במדרש³¹:

"וּכְנָגְדוֹן, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁקֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יְשׁוּעָה, לַעֲתִיד לְבֹא,

שְׁנֵאמַר: 'ה' מְנַת חֲלָקֵי וְכוּסֵי'³², 'דְּשִׁנְתָּ בְּשֶׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסֵי רְנִיָּה'³³, 'כּוֹס יְשׁוּעָתִי'³⁴ - שְׁתֵּי יְשׁוּעוֹת, אֶחָד לְיָמוֹת הַמָּשִׁיחַ, וְאַחַת לְיָמוֹת גּוֹג וּמָגוֹג.

אָמַר לוֹ³⁵, אַתָּה בְּשִׁרְתָּנִי בְּשׁוֹרָה טוֹבָה, אֲף אֲנִי מִבְּשָׂרְךָ בְּשׁוֹרָה טוֹבָה, 'בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים, יִשָּׂא פָרְעָה אֶת רֹאשְׁךָ'³⁶."

ה. כתב ה"אליה רבה"³⁷, משם ה"מטה משה"³⁸:

"כוס ראשון, אשר בחר בנו בימי אברהם.

כוס שני, הודאה על גאולת מצרים.

כוס שלישי, כנגד זמן הגלות.

כוס רביעי, כנגד גאולה עתידה".

ו. עוד כתב ה"אליה רבה"³⁹, משם ה"מטה משה"⁴⁰:

³⁰ סדר ההגדה ופירושה.

³¹ "ילקוט שמעוני", (פרשת "וישב", רמז קמז').

³² תהילים, טז' - ה'.

³³ תהילים, כג' - ה'.

³⁴ תהילים, קטז' - יג'.

³⁵ היינו:

יוסף הצדיק ע"ה לשר המשקים.

³⁶ בראשית, מ' - יג'.

³⁷ או"ח, סימן תעב', סעיף קטן יב'.

³⁸ סימן תרז'.

"כוס ראשון, שניצולו משיעבוד מצרים, כי בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים ⁴¹.

כוס שני, יציאת מצרים.

כוס שלישי, שעשה בהם שפטים.

כוס ד', על מתן תורה."

ז. עוד כתב ה"אליה רבה" ⁴², משם ה"מטה משה" ⁴³ :

"כנגד ד' אותיות ה-ו-י-ה."

ובביאור העניין, כתב רבינו בחיי זיע"א ⁴⁴ :

"כוס ראשון של קידוש, כנגד אות יו"ד - שהוא קודש,

וכן הוא אומר ⁴⁵, 'שְׁאוּ יִדְכֶם קִדְשִׁי',

כוס ב' שאומר עליו ההגדה, והוא סיפור הניסים, כנגד אות ה"א, שמשם נמשכים הניסים והמכות.

כוס ג' של ברכת המזון, כנגד אות וי"ו, שנקרא 'שְׁמִים',

ממה שכתוב ⁴⁶, 'וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשְּׁמִים'.

ומשם בא המזון, ממה שכתוב ⁴⁷, 'הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם'.

³⁹ או"ח, סימן תעב', סעיף קטן יב'.

⁴⁰ סימן תרז'.

⁴¹ ראש השנה, יא' ע"א.

⁴² או"ח, סימן תעב', סעיף קטן יב'.

⁴³ סימן תרז'.

⁴⁴ שמות, יב' - כג'.

⁴⁵ תהילים, קלד' - ב'.

⁴⁶ מלכים א', ח' - לב'.

⁴⁷ שמות, טז' - ד'.

כוס ד' שאומר עליו שפוך חמתך, כנגד ה"א אחרונה, שהיא מידת הדין. וזה מבואר".

ג. במצוות ציצית, נאמר ⁴⁸, "דבר אל בני ישראל, ואמרת אליהם, ועשו להם ציצת, על פנפי בגדיהם, לדרתם, ונתנו על ציצת הפנף פתיל תכלת", וביאר בזה רש"י הקדוש:

"על פנפי בגדיהם" - כנגד ו'אשא אתכם על פנפי נשרים' ⁴⁹, על ארבע כנפות, ולא בעלת שלוש, ולא בעלת חמש,

כנגד ד' לשונות של גאולה שנאמר במצרים: 'והוצאתי' ⁵⁰, 'והצלת' ⁵¹, 'ונגאלתי' ⁵², 'ולקחת' ⁵³.

ולכאורה, הדבר צריך ביאור:

מה הוא הקשר שיש בין מצוות ציצית לעניין ארבע לשונות של גאולה אשר נאמרו בעת יציאת מצרים?

⁴⁸ במדבר, טו' - לח'.

⁴⁹ שמות, יט' - ד'.

⁵⁰ שמות, ו' - ו'.

"לכן אמר לבני ישראל אני יהוה, והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים, והצלתי אתכם מעבדתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים".

⁵¹ שמות, ו' - ו'.

"לכן אמר לבני ישראל אני יהוה, והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים, והצלתי אתכם מעבדתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים".

⁵² שמות, ו' - ו'.

"לכן אמר לבני ישראל אני יהוה, והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים, והצלתי אתכם מעבדתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים".

⁵³ שמות, ו' - ז'.

"ולקחתי אתכם לי לעם, והייתי לכם לאלהים, וידעתם כי אני יהוה אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים".

ד. על מאמר הכתוב בפרשת "וישב"⁵⁴, "ובגפן שלשה שריגים, והוא כפרחת עלתה נצה, הבשילו אשכלתיה ענבים", דרשו רבותינו ז"ל⁵⁵ :
"אמר רבי יהושע בן לוי -
'גפן' - זו תורה,
'שלשה שריגים' - זה באר עמוד ענן ומן,
'והיא כפרחת עלתה נצה' - אלו הבכורים,
'הבשילו אשכלתיה ענבים' - אלו נסכים.
רבי ירמיה בר אבא אמר -
'גפן' - אלו ישראל,
וכן הוא אומר⁵⁶, 'גפן ממצרים תסיע'."
וכעין זה, דרשו רבותינו ז"ל במדרש⁵⁷ :
"וַיִּסְפָּר שֹׁר הַמִּשְׁקִים ... וְהִנֵּה גֶפֶן לְפָנַי"⁵⁸ - אלו ישראל,
שנאמר⁵⁹, 'גפן ממצרים תסיע'.
'ובגפן שלשה שריגים'⁶⁰ - משה אהרן ומרים.
'והוא כפרחת' - הפריחה גאלתן של ישראל.
'עלתה נצה'⁶¹ - הנצה גאלתן של ישראל.

⁵⁴ בראשית, מ' - י'.

⁵⁵ חולין, צב' ע"א.

⁵⁶ תהילים, פ' - ט'.

⁵⁷ בראשית רבה, פרשה פח', ה'.

⁵⁸ בראשית, מ' - ט'.

⁵⁹ תהילים, פ' - ט'.

⁶⁰ בראשית, מ' - י'.

⁶¹ בראשית, מ' - י'.

יְהַבְשִׁילוּ אֶשְׁכְּלֶתֶיהָ עֲנָבִים⁶³ - גִּפֶּן שֶׁהִפְרִיחָהּ, מִיַּד הַנֶּצֶחַ. עֲנָבִים שֶׁהִנְצוּ, מִיַּד בְּשָׁלוֹ.

יִכּוֹס פֶּרֶעַה בְּיָדֶיהָ⁶⁴ - מִכָּאן קָבְעוּ חֲכָמִים, אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל לֵילִי פֶסַח".
וידועה ומפורסמת, הקושיא בזה:

א. היאך קשורה גאולתן של עם ישראל, לחלומו של שר המשקים?
ב. מה עניין תקנת ארבע כוסות של לילי פסח, עם חלומו של יוסף הצדיק ע"ה?

ה. ובביאור העניין, כתב הגה"ק רבינו אברהם חיים שור זיע"א⁶⁵:
"ונראה לפרש -

לפי שהיה נגזר על ישראל, שיהיו משועבדים במצרים, ארבע מאות ושלשים שנה,

כמו שנאמר⁶⁶, 'וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה ... יָצְאוּ כָּל צְבָאוֹת ה' וְגוֹמֵר,

וכמו שכתב הרמב"ן שם.

ועיקר שיעבודן של ישראל, לא היה אלא שמונים ושש שנה משנולדה מרים,

דלהכי נקראת 'מרים', על שם 'וַיִּמָּרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם'⁶⁷, כדאיתא במדרש חזית⁶⁸.

נמצא, שלא נשתעבדו, אלא חלק חמישית ממה שהיה נגזר עליהם,

⁶² בראשית, מ' - י'.

⁶³ בראשית, מ' - י'.

⁶⁴ בראשית, מ' - יא'.

⁶⁵ בספרו הקדוש "תורת חיים", (חולין, צב' ע"א).

⁶⁶ שמות, יב' - מא'.

⁶⁷ שמות, א' - יד'.

⁶⁸ שיר השירים רבה, פרשה ב', א' (יא'), ד"ה "כי הנה הפתו".

דחמשה פעמים פו', עולה תל' ⁶⁹.

ומהאי טעמא, היה בא שר של מצרים לעכב על ישראל,
שנאמר ⁷⁰, 'וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם', כדאיתא במדרש ⁷¹.

לפי שבא בטענה, שעדיין לא נגמר זמן שיעבודן!

ומהאי טעמא נמי, לא רצה הים לקרוע מתחילה, כיון דאכתי לא נשלם זמן
שנקבע להן!

ונראה -

דהיינו, כשחזרו המרגלים, אמרו ⁷², 'עַמֶּלְק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, וְהַחֲתִי וְהַיְבוֹסִי
וגומר,

אמרו ישראל ⁷³, 'נִתְּנָה רֹאשׁ, וְנִשְׁוֹבָה מִצְרַיִם'.

וכי שוטים היו, לחזור ולהיות משועבדים לפרעה?

אלא, לפי שלא נשתעבדו שם, כי אם חלק חמישית,

היו מסופקים בו במשה, שמא הוציאן מעצמו,

שאילו הוציאן ברשותו של מקום, לא היו עמלק ושאר עובדי כוכבים יושבין
ושומרין עליהן להורגן,

וחששו, שלא יגיע להן, כאשר הגיע לבני אפרים שמיהרו את הקץ, ונהרגו ⁷⁴,

⁶⁹ היינו:

באשר קושי השיעבוד, היה רק פו' שנים,

אם כן, הם נטלו בחלקם רק חלק אחד מתוך חמש.

שכן, ה' פעמים פו', עולה בגימטריא למניין תל'.

⁷⁰ שמות, יד' - י'.

⁷¹ "ילקוט שמעוני", (פרשת "שמות", רמז רמא').

⁷² במדבר, יג' - כט'.

⁷³ במדבר, יד' - ד'.

לכך, רצו לחזור למצרים, ולהיות משועבדים, עד תשלום תל' שנה.
והנה, ידוע, כי חלומותיהן דשר המשקה והאופה, מאת ה' היתה זאת -
כדי שיגיע הרווחה ליוסף הצדיק בפתרון, כי הגיע השעה שיצא למלך מיד, לולי
שאמר לשר המשקים 'כי אם זכרתני אֶתְּדִי'⁷⁵,
וכיוון דעיקר חלומותיהן לטובתו של יוסף הוה, שימלך על ידיהן,
ועל ידי כן, יבואו שמה יעקב ובניו,
לקיים מה שנאמר⁷⁶, 'כִּי גַר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ וְגו'.'
לכך, הראה לו הקדוש ברוך הוא אז, בחלומו של שר המשקים, את כל הקורות
אשר יגיע על ידו לבני ישראל, עד שיצאו ממצרים,
והודיעו נמי, מהירות הקץ.
והיינו דאיתא במדרש רבה שם⁷⁷: אָמַר לוֹ, אֶתְּ בְּשָׂרְתְּנִי בְּשׂוֹרָה טוֹבָה, אֶף אֲנִי
אֲבִשְׂרְךָ בְּשׂוֹרָה טוֹבָה - בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְכו' ⁷⁸,
דיוסף, הבין, דעיקר חלומו לא בא אלא בשבילו, לבשרו טובתו של ישראל,
משום, דהוה קשיא ליה, ייתורא דחלום למה ליה?
דהוה מצי למימר: והנה שלשה שריגים ענבים לפני, וכוס פרעה בידי, ואשחט וגו'.
ומדנקט, 'וְהָיָה גִפְן לְפָנַי'⁷⁹ ... 'וְהָיָה כְּפָרְחַת עֲלֶתָה נֹצָה, הַבְּשִׁילוּ אֶשְׁפֹּלְתִּיהָ עֲנָבִים'⁸⁰,

⁷⁴ סנהדרין, צב' ע"ב.

⁷⁵ בראשית, מ' - יד'.

ועיין עוד בפירוש רש"י הקדוש, שם.

⁷⁶ בראשית, טו' - יג'.

⁷⁷ בראשית רבה, פרשה פח', ה'.

⁷⁸ בראשית, מ' - יג'.

⁷⁹ בראשית, מ' - ט'.

שאין כל זה לעניין שר המשקים, ודאי לבשרו ולהודיעו כל הקורות הוא בא,
שיבואו ישראל הנמשלים לגפן מצרימה, להיות משועבדים לפרעה,
ולחכי המשילן עתה לגפן, לומר לו: מה גפן זה דורכין אותו ובוטטין בו, ואחר זמן
הוא עולה על שולחן מלכים. כך ישראל יהיו משועבדים שמה בעבודת פרך, והכל
יהיו דורסין עליהן,
כמה שכתוב ⁸¹, 'עוֹדֵךְ מִסְתוֹלֵל בְּעַמִּי, מִלִּשׁוֹן דֶּרֶךְ סִלּוּלָהּ.
ואחרי כן, יעלו למדריגה העליונה, להיות כמלכים,
כמה שכתוב ⁸², 'וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְלָכֶת כְּהִנִּים'.
וחכי איתא בהדיא, במדרש פרשת בחוקותי ⁸³, דמהאי טעמא נמשלו ישראל לגפן.
ובא נמי, להודיעו מהירות הקץ -
ולחכי נאמר לו ⁸⁴, 'וְהָיָא כְּפֶרֶחַת עֲלֵתָהּ נֹצֶה, הַבְּשִׁילוּ אֶשְׁכְּלֵתֶיהָ',
שכל זה, למהירות העניין,
כדאמר במדרש ⁸⁵, 'גִּפֶּן שֶׁהִפְרִיחָהּ, מִיָּד הִנָּצְהָ. עֲנָבִים שֶׁהִנָּצוּ, מִיָּד בְּשָׁלוּ'.
ומדנאמר לו - 'פֹּס' 'פֹּס', ארבע זימנים ⁸⁶,

⁸⁰ בראשית, מ' - י'.

⁸¹ שמות, ט' - יז'.

⁸² שמות, יט' - ו'.

⁸³ ויקרא רבה, פרשה לו' - ב'.

⁸⁴ בראשית, מ' - י'.

⁸⁵ בראשית רבה, פרשה פח', ה'.

⁸⁶ היינו:

"וְכֹסֶס פְּרָעָה בִּידִי, וְאַקַּח אֶת הָעֲנָבִים, וְאַשְׁחַט אֹתָם אֶל כּוֹס פְּרָעָה, וְאַתֵּן אֶת הַכּוֹס עַל כַּף פְּרָעָה", (בראשית, מ' - יא').

"בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים, יֵשֶׁא פְּרָעָה אֶת רֹאשׁוֹ, וְהִשִּׁיבָה עַל כַּנָּה, וְנָתַתָּ כּוֹס פְּרָעָה בִּידֶךָ, כַּמֶּשְׁפֵּט הָרָאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ מְשַׁקֵּהוּ", (בראשית, מ' - יג').

דבחד זימנא הוה סגי, דהוה מצי למימר: וכוס פרעה בידי, ואשחט אותם אל תוכו, ואתן אותנו על כף פרעה,

הבין יוסף, דבהא נמי לבשרו הוא בא, לפרש דקרא, שבא להודיע מהירות הקץ, וקאמר, שכל כך ימהר הקדוש ברוך הוא את הקץ, עד שיהא ראוי להן לישראל לשתות בשביל כך ארבע כוסות,

לפי שהכוס רמז לישועה, שנאמר ⁸⁷, 'כוס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא'. וְרָמַז לוֹ, שיחסר משיעבודן ארבעה חלקים, ולא ישתעבדו אלא חמישית, לכך, ראוי להן לשתות ארבע כוסות ישועות, על ארבע חלקי ישועות.

אף על גב, דבחלומו דשר המשקה, לא נאמרו 'כוס' 'כוס', אלא שלושה פעמים ⁸⁸, ופעם רביעית, אמר לו יוסף בפתרונו ⁸⁹?

יש לומר: כיון דשר האופים ראה בחלומו פתרונו דשר המשקים, כדאיתא במדרש רבה ⁹⁰, לכך, גם פתרונו שייך לחלומו, ועולה למניין.

והשתא, ניחא מה שקבעו חכמינו ז"ל ⁹¹, ארבע כוסות בליל פסח נגד ארבע כוסות הללו,

שהרי, כל עיקר ארבע כוסות הללו, לא נאמרו אלא בשביל כן. כדפירשתי.

⁸⁷ תהילים, קטז' - יג'.

⁸⁸ היינו:

"וְכֹס פְּרֹעָה בְּיָדִי, וְאֶקַּח אֶת הַעֲנָבִים, וְאֶשְׁחַט אֹתָם אֶל כֹּס פְּרֹעָה, וְאֶתֵּן אֶת הַכֹּס עַל כֶּף פְּרֹעָה", (בראשית, מ' - יא').

⁸⁹ היינו:

"בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים, יֵשֶׁא פְּרֹעָה אֶת רֹאשָׁהּ, וְהִשְׁבִּיךְ עַל כַּנֶּה, וְנָתַתְּ כֹּס פְּרֹעָה בְּיָדוֹ, כַּמִּשְׁפָּט הָרָאוּשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ מְשַׁקְּהוּ", (בראשית, מ' - יג').

⁹⁰ בראשית רבה, פרשה פח', ד'.

⁹¹ ירושלמי, מסכת פסחים, פרק י' הלכה א', (דף סח' ע"ב).

ונראה, דלהכי כתיב 'יְכֹסֶס פְּרָעָה בְּיָדִי' ⁹², ולא כתיב 'וגביע פרעה', כמו שנאמר גבי יוסף 'וְנָתַתְּ גְבִיעִי' ⁹³,

רַמְזוֹ, למה שפירשתי, 'כּוֹס' בגימטריא שמונים וששה,

וכתיב 'כּוֹס' ארבע זימנין ⁹⁴, רַמְזוֹ, שיחסר מן השיעבוד פו' שנים - ארבע זימנין. ושמה, להכי כתובים ארבע לשונות של גאולה, 'וְהוֹצֵאתִי' ⁹⁵, 'וְהַצַּלְתִּי' ⁹⁶, 'וְנָצַלְתִּי' ⁹⁷, 'וְלִקַּחְתִּי' ⁹⁸,

כנגד ד' חלקים, שנגאלו ממנו.

ולהכי כתיב 'וְחִמְשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' ⁹⁹, מְחֻמְשִׁים,

⁹² בראשית, מ' - יא'.

⁹³ בראשית, מד' - ב'.

⁹⁴ היינו:

"וְכֹס פְּרָעָה בְּיָדִי, וְנָקַח אֶת הָעֶנְבִּים, וְאַשְׁחַט אֹתָם אֶל כּוֹס פְּרָעָה, וְנָתַתְּ אֶת הַכּוֹס עַל כַּף פְּרָעָה", (בראשית, מ' - יא').

"בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים, יֵשֶׁא פְּרָעָה אֶת רֹאשׁוֹ, וְהָשִׁיבָךְ עַל כַּנֶּךְ, וְנָתַתְּ כּוֹס פְּרָעָה בְּיָדוֹ, כְּמִשְׁפֵּט הָרָאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ מְשַׁקְּהוּ", (בראשית, מ' - יג').

⁹⁵ שמות, ו' - ו'.

"לֵכֵן אָמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה, וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם, וְהַצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֵּתָם, וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזְרוּעַ נְטוּיָה וּבִשְׁפָטִים גְּדִלִים".

⁹⁶ שמות, ו' - ו'.

"לֵכֵן אָמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה, וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם, וְהַצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֵּתָם, וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזְרוּעַ נְטוּיָה וּבִשְׁפָטִים גְּדִלִים".

⁹⁷ שמות, ו' - ו'.

"לֵכֵן אָמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה, וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם, וְהַצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֵּתָם, וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזְרוּעַ נְטוּיָה וּבִשְׁפָטִים גְּדִלִים".

⁹⁸ שמות, ו' - ז'.

"וְלִקַּחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם, וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים, וְיִדְעֶתֶם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם מִמִּצְרַיִם".

שלא נשתעבדו, אלא חלק חמישית.

ולפי מה שפירשתי, נראה -

דהיינו הא דכתיב בפרשת ויגש¹⁰⁰, 'לָמָּה נָמוּת לְעִינֶיךָ, גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אֲדָמָתֵנוּ, קָנָה אֶתְנוּ וְאֶת אֲדָמָתֵנוּ בְּלֶחֶם, וְנִהְיָה אֲנַחְנוּ וְאֲדָמָתֵנוּ עֲבָדִים לַפְרָעָה, וְתֵן זֶרַע וְנִחְיָה וְלֹא נָמוּת, וְהָאֲדָמָה לֹא תִשָּׁם. וַיִּקֶן יוֹסֵף אֶת כָּל אֲדָמָת מִצְרַיִם לַפְרָעָה, כִּי מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שָׂדֵהוּ, כִּי חֲזַק עָלֵהֶם הָרָעָב, וַתְּהִי הָאָרֶץ לַפְרָעָה. וְאֶת הָעָם הָעֶבְרִי אֹתוֹ לָעָרִים, מִקְצָה גְבוּל מִצְרַיִם וְעַד קֶצֶהוּ. רַק אֲדָמָת הַכֹּהֲנִים לֹא קָנָה, כִּי חֹק לַכֹּהֲנִים מֵאֵת פְּרָעָה, וְאָכְלוּ אֶת חֶקֶם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פְּרָעָה, עַל כֵּן לֹא מָכְרוּ אֶת אֲדָמָתָם. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל הָעָם, הֵן קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם וְאֶת אֲדָמָתְכֶם לַפְרָעָה, הֲאֵל לָכֶם זֶרַע וְזִרְעָתְכֶם אֶת הָאֲדָמָה. וְהָיָה בְּתִבּוּאוֹתַי, וְנִתְּתֶם חֲמִישִׁית לַפְרָעָה, וְאַרְבַּע הַיָּדֹת יִהְיֶה לָכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה, וְלֹאכְלֶכֶם, וְלֹאֲשֶׁר בְּבִתְיֶיכֶם, וְלֹאכֹל לְטַפְּכֶם.'

ויש לתמוה: דמאי קא משמע לן הכתוב בכל זה? ...

ונראה, דכולה עניינא, להכי נכתב, 'וְאֶת הָעָם הָעֶבְרִי אֹתוֹ לָעָרִים'¹⁰¹ כדאמרן¹⁰²,
שלא יאמרו לישראל גולים אתם.

וכי היכי שלא יאמרו מצרים לישראל, עבדים משועבדים אתם לפרעה,

לכך, קנאן לעבדים,

דישראל עבדים לפרעה הוו ולא למצרים, דמצרים גופייהו עבדים לפרעה היו,

כדפירש רש"י ז"ל בפרשת יתרו¹⁰³, גבי 'אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִבֵּית עֲבָדִים'¹⁰⁴.

⁹⁹ שמות, יג' - יח'.

¹⁰⁰ בראשית, מז', יט' - כד'.

¹⁰¹ בראשית, מז' - כא'.

¹⁰² חולין, ס' ע"ב.

¹⁰³ שמות, כ' - ב'.

¹⁰⁴ וזה לשון קודשו:

"עבדים למלך היו, ולא עבדים לעבדים".

ולפי שראה יוסף, בחלומו של שר המשקים, שעתידי הקדוש ברוך הוא לוותר להן
לישראל ד' חלקים משיעבודן, כדפירשתי,

לכך, יוסף נמי, היה נראה לו לוותר להם למצרים ארבעה חלקים משיעבודן,
דכיוון שקנאן רק בלחם בלבד, וכמו שאמרו לו ¹⁰⁵, 'קִנְהָ אֶתְנִי וְאֶת אֲדָמָתִי
בְּלֶחֶם',

שורת הדין, היה, שיהיו משועבדין ליתן לו כל חמשה החלקים,
והוא אמר להן ¹⁰⁶, 'וַיִּנְתְּתֶם חֲמִישִׁית לַפְּרָעָה, וְאֶרְבַּע הַיָּדָת יִהְיֶה לָכֶם', הרי שוויתר
להם ארבעה חלקי השיעבוד.

ועוד נראה לומר, דלכך וויתר להן יוסף ארבעה חלקי השיעבוד -
שאם יבוא שר של מצרים, ויקטרג לפני הקדוש ברוך הוא, לעתיד, כאשר יוותר
להם לישראל ארבעה חלקי השיעבוד, כדאיתא במדרש ¹⁰⁷,
יהיה לו יתברך מקום להשיב, ויאמר לו: הרי גם לאומה שלך נחסר משיעבודן
ארבעה חלקים!

שהרעב והעבדות, נגזר היה על המצריים, מפיו יתברך!
שהרי, כשמת יעקב, חזר הרעב כמות שהיה ¹⁰⁸,
ויוסף, וויתר נגדם ארבעה חלקים.

והיינו דאיתא במדרש רבה ¹⁰⁹, ובזוהר ¹¹⁰ -
'הֵיכֵם רָאָה וַיִּלְנֹסִי' ¹¹¹, מה ראה?

¹⁰⁵ בראשית, מז' - יט'.

¹⁰⁶ בראשית, מז' - כד'.

¹⁰⁷ "ילקוט שמעוני", (פרשת "שמות", רמז רמא').

¹⁰⁸ תוספתא, סוטה, פ"י ה"ט.

¹⁰⁹ בראשית רבה, פרשה פז', ח'.

¹¹⁰ חלק ב', דף מט' ע"ב.

¹¹¹ תהילים, קיד' - ג'.

ראה ארונו של יוסף!

דכתיב ¹¹², 'וַיֵּנֶס וַיֵּצֵא חֲחוּצָה'.

לפי שהים לא רצה לקרוע מעיקרא, בטענה שעדיין נחסרו ארבעה חלקי השיעבוד,

וכאשר ראה ארונו של יוסף, נזכר כי מידה במידה הוא!

כי היכי דיוסף וויתר להן למצריים ארבעה חלקי השיעבוד, כך וויתר הקדוש ברוך הוא לישראל ארבעה חלקי השיעבוד.

ואתי נמי שפיר, הא דכתיב ¹¹³, 'רַק אֲדַמָּת הַפְּהָנִים לֹא קָנָה' -

לפי שצפה יוסף, שאין שבט לוי עתיד להשתעבד לפרעה, וכמו שכתב רש"י ז"ל ¹¹⁴, וכן איתא במדרש רבה ¹¹⁵,

והטעם, כתב הרמב"ן ז"ל ¹¹⁶: ומנהג בכל עם, להיות להם חכמים מורי תורתם. ולכן, הניח להם פרעה שבט לוי, שהיו חכמיהם וזקניהם. והכל סיבה מאת ה'.

ולפי זה, היה לו מקום לעוז"א ¹¹⁷, לטעון לפניו יתברך: שְׁגֹזֵר וְאָמַר 'כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֲךָ' ¹¹⁸, סתמא, ומשמע דשבט לוי נמי בכלל!?

¹¹² בראשית, לט' - יב'.

¹¹³ בראשית, מז' כב'.

¹¹⁴ שמות, ה' - ד'.

¹¹⁵ שמות רבה, פרשה ה', טז'.

¹¹⁶ שמות, ה' - ד'.

¹¹⁷ במסכת בבא בתרא (עד' ע"א), איתא:

ששמו של שרו של ים, הוא "רהב".

ברם, בפירוש הרא"ש על התורה (שמות, יד' - כו'), מצינו:

ששמו של שרו של ים, הוא "עוזא".

¹¹⁸ בראשית, טו' - יג'.

ולכך, הניח להן יוסף למצרים, גם כן מורי ענייניהן, דהיינו העובדי כוכבים ומזלות, שלא יהיו משועבדים,

ולכך, לא קנה אדמתן.

אי נמי, איפכא -

לפי שיוסף היה מוכרח להניח לעובדי כוכבים ומזלות של מצרים אדמתן, כי חוק להן מאת פרעה,

לכך, גם הוא יתברך הניח להן לישראל שבט לוי, מורי תורתנו הקדושה, שלא יהיו משועבדים לפרעה,

ולא היה שום מקום לשר מצרים לטעון כלום.

וכיוון דארבע כוסות, הן נגד ארבעה חלקים השיעבוד שנחסר להן, ניחא מה שתיקנום על היין דווקא, ולא בשאר משקים -

לפי שאותן תל' שנים, שנגזרו על ישראל להשתעבד במצרים, כדי לזכותן בחומר השיעבוד,

מזהמת הנחש הוה!

ולכך כתיב¹¹⁹, 'וַיִּזְצֹא אֶתְכֶם מִכּוּר הַבְּרָזָל מִמִּצְרַיִם', דכשם שמצרפין זהב וכסף בתוך הכור להסיר סיגן, כך נצטרפו ישראל במצרים להסיר זוהמתן.

וזוהמת הנחש, ביין הוה!

כמאן דאמר¹²⁰, עץ שאכל אדם הראשון, גפן הוה.

ולחכי, שלח יוסף לאביו יין ישן, כדאיתא במדרש¹²¹ -

ד- 'יין זָשֵׁן', עולה תל'¹²²,

¹¹⁹ דברים, ד' - כ'.

¹²⁰ ברכות, מ' ע"א.

¹²¹ מגילה, טז' ע"ב.

¹²² היינו:

רמז, שהגיע השעה שתתקיים הגזירה, ד-תל' שנה.

וזהו 'יין זשן', פירוש, מזמן אדם הראשון!

וכיון דוויתר להן ארבעה חלקי השיעבוד ד-יין זשן, לכך תיקנו ארבע כוסות על היין¹²³.

ו. כתבו רבותינו המקובלים זיע"א¹²⁴, משמו של רבינו האר"י זיע"א:

¹²⁵ "כי אדם הראשון, היו בו רפ"ח ניצוצי הקדושה, ר"ב ניצוצות היו נתונים בראשו, ו-פ"ו ניצוצות בשאר אבריו.

וכשחטא, אותם ניצוצות הקדושה, נטמעו בתוך הקליפות,

המילים "יין ישן", עולים בגימטריא 430,

שהם, כמניין ה-תל' שנים.

¹²³ ויעיין עוד בדברי רבינו זיע"א, שהאריך והרחיב לבאר עוד בעניין נשגב זה.

¹²⁴ אדונינו הגר"א זיע"א, בביאורו על "תיקוני הזוהר" (תיקון נ').

גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, בספרו הקדוש "חומת אנך" (בראשית, מב' - כה'. שמות, ג' - ז'. שמות, יב' - נא'), ובספרו הקדוש "זרוע ימין" (על הגדה של פסח, בד"ה "במתי מעט"), ובספרו הקדוש "דבש לפי" (מערכת ר', אות ג').

הגה"ק רבינו נתן נטע שפירא זיע"א, בספרו הקדוש "מגלה עמוקות" (פרשת "ויגש", ובפרשת "קורח", ובפרשת "ואתחנן" אופן נח').

הגה"ק רבינו שניאור זלמן זיע"א מלאדי, בספרו הקדוש "תורה אור" (פרשת "בא", עמוד 120).

הגה"ק רבינו דובער זיע"א - האדמו"ר האמצעי, בספרו הקדוש "תורת חיים" (פרשת "בשלח", אות ה').

הגה"ק רבינו נחמן זיע"א מברסלב, בספרו הקדוש "ליקוטי הלכות" (הלכות בציעת הפת, הלכה ה').

הגה"ק רבינו יעקב צבי יאליש זיע"א - תלמיד "החוצה מלובלין" זיע"א, בספרו הקדוש "קהלת יעקב" (ערך רפ').

הגה"ק רבינו יוסף בן נאיים זיע"א, בספרו הקדוש "נמכר יוסף" (פרשת "ויגש").

הגה"ק רבינו חיים סינאוני זיע"א, בספרו הקדוש "מקום מקדש" (פרשת "ויגש", עמודים קיב'-קיג').

¹²⁵ לשונו של הגה"ק רבינו יוסף בן נאיים זיע"א, בספרו הקדוש "נמכר יוסף" (פרשת "ויגש").

אותן ניצוצות שמספרן ר"ב, שהיו בראשו, נפלו במצרים, כי היא ארץ טמאה כידוע,

ואותן פ"ו ניצוצות, נתפזרו בכל העולם.

ומפני זה, ירדו אבותינו להשתעבד במצרים בחומר ובלבנים, לברר אותם ניצוצות מתוך הקליפה.

ואותן פ"ו ניצוצות שנתפזרו בשאר ארצות, על ידי הגלות שישראל מפוזרים בכל העולם, יתבררו מתוך הקליפות.

ואין ישראל נגאלים, עד שיושלם הבירור בעזרת ה'."

והנה, על מאמר הכתוב ¹²⁶, "וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טַמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם, וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא, וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפְנֵי אֶהֱרֹן, בַּיּוֹם הַהוּא", ביאר רבי יוסי הגלילי ¹²⁷ :

שהיו אלו נושאי ארונו של יוסף,

וב"בעל הטורים", מצא לזה נוטריקון ורמז :

שכן, המילים, "אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם", עולים בגימטריא 1528,

וכמו כן, המילים, "אילו שהיו נשאים ארונו של יוסף", עולים בגימטריא כך.

ובספרו הקדוש "דבש לפי" ¹²⁸, כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א :

"ומה גם, לפי מה שכתבו גורי האר"י זצ"ל, דיוסף הצדיק היה נפש אדם הראשון,

וכמו שכתוב בנושאי ארונו של יוסף, 'לְנֶפֶשׁ אָדָם' ¹²⁹ ... דאבוהון דכולהו אדם".

ומבואר אם כן :

¹²⁶ במדבר, ט' - ו'.

¹²⁷ סוכה, כה' ע"א.

¹²⁸ מערכת ע'.

¹²⁹ במדבר, ט' - ו'.

ש"אָדָם", היינו, יוסף הצדיק ע"ה.

והנה, תל' שנים של גזירת השיעבוד במצרים, עולים בגימטריא כמניין מילת
"נפש", וכנגד "נפש דאדם הראשון", וכפי שכתב הגה"ק רבינו נתן נטע שפירא
זיע"א ¹³⁰:

"ולכן, אמר יוסף לְאָחֵיו ¹³¹, 'כִּי טוֹב כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם לָכֶם הוּא',

כי 'טוב', הוא בא"ת ב"ש 'נֶפֶשׁ' ¹³²,

כי באו שמה למצרים, לתקן הנפש של אדם הראשון,

ולכן, היו ראויים להיות שמה במצרים תל' שנה, כמניין 'נֶפֶשׁ'."

¹³⁰ בספרו הקדוש "מגלה עמוקות", (פרשת "ואתחנן", אופן קעו').

¹³¹ בראשית, מה' כ'.

¹³² היינו:

חילוף האותיות של א"ת ב"ש, כך הוא -

א' - ת',

ב' - ש',

ג' - ר',

ד' - ק',

ה' - צ',

ו' - פ',

ז' - ע',

ח' - ס',

ט' - נ',

י' - מ',

כ' - ל'.

ובחילוף זה, מילת "טוב", מתחלפת במילת "נֶפֶשׁ".

והנה, תל' שנים של גזירת השיעבוד במצרים, עולים בגימטריא כמניין מילת "א-להים" ה' פעמים, וכפי שכתב הגה"ק רבינו האר"י הקדוש זיע"א¹³³, על מאמר הכתוב¹³⁴, "ומושב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם, שְׁלָשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה":

"הנה, תל' שנים הנזכר בפסוק, הם כנגד ה' שמות א-להים, שעולים בגימטריא תל' ...

ועל כן, תמצא בפרשה קטנה, של יוֹהִי בְּיָמִים הָרַבִּים הָהֵם, וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם¹³⁵, נזכרים שם ה' פעמים א-להים,

והם אלו: וַתַּעַל שְׁוַעֲתָם אֶל הָאֱלֹהִים¹³⁶, וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם¹³⁷, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ¹³⁸, וַיִּנָּא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל¹³⁹, וַיַּדַּע אֱלֹהִים¹⁴⁰ ".

ז. הנה, מילת "ציצית", עולה בגימטריא קטנה למניין 24, ועם הכולל עולה למניין 25,

וכמו כן, מילת "יוסף", עולה בגימטריא קטנה למניין 21, ובתוספת ד' האותיות, עולה למניין 25.

והנה, כתב הגה"ק רבינו חיים הכהן זיע"א^{141 142}:

¹³³ בספרו הקדוש "שער הפסוקים".

¹³⁴ שמות, יב' - מ'.

¹³⁵ שמות, ב' - כג'.

¹³⁶ שמות, ב' - כג'.

¹³⁷ שמות, ב' - כד'.

¹³⁸ שמות, ב' - כד'.

¹³⁹ שמות, ב' כה'.

¹⁴⁰ שמות, ב' כה'.

¹⁴¹ מחבר הפיוט הקדוש "דודי ירד לגנו", מתלמידי הגה"ק רבינו חיים ויטאל זיע"א, ורבו של הגה"ק רבינו נתן נטע הנובר זיע"א (מחבר הספרים "יוון מצולה" ו-"שערי ציון").

ש- "כתונת הפסים" שעשה יעקב אע"ה ליוסף הצדיק ע"ה, היתה, "טלית קטן".

שכן, מילת "פסים", היא אותיות "יסף",

והאות ס' ממילת "פסים", עולה בגימטריא של אותיות מנצפ"ך, למניין 600¹⁴³, כמניין "ציצית".

ומשום כך, ניצול יוסף מאשת פוטיפר¹⁴⁴,

וכמאמר הכתוב¹⁴⁵, "וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ",

שהוא כעניין¹⁴⁶, "עַל כִּנְפֵי בְּגָדֵיהֶם".

ולפיכך, אמר יעקב אע"ה ליוסף הצדיק ע"ה¹⁴⁷, "אֲמוֹתָהּ הַפָּעַם, אַחֲרֵי רְאוֹתִי אֶת פְּנֵידָךְ",

שהוא כעניין¹⁴⁸, "חֲכָמַת אָדָם, תֹּאִיר פָּנָיו".

נלב"ע ב-כה' בניסן תט"ו, ומנו"כ בעיר ליורנו (כן כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, בספרו הקדוש "מעגל טוב").

¹⁴² בספרו הקדוש "מקור חיים", על שו"ע או"ח (הלכות ציצית, סימן יא', א').

¹⁴³ היינו:

האותיות א' עד ת', מסתיימים במניין 400,

והאות ר', עולה למניין 500,

והאות ס', עולה למניין 600,

והאות נ', עולה למניין 700,

והאות ק', עולה למניין 800,

והאות צ', עולה למניין 900.

¹⁴⁴ ועיין עוד במאמר רבותינו ז"ל במסכת מנחות (מד' ע"א).

¹⁴⁵ בראשית, לט' - יב'.

¹⁴⁶ במדבר, טו' - לח'.

¹⁴⁷ בראשית, מו' - ל'.

והוסיף יעקב אע"ה לומר לו ¹⁴⁹, "כִּי עוֹדֶךָ חַי", שהוא סוד "טלית קטן",
וכמאמר ה"זוהר הקדוש" ¹⁵⁰, בעניין "ציצית" - שהוא "חי לכל סטרא".
ויעויין עוד מה שכתב רבינו האר"י הקדוש זיע"א ¹⁵¹ :
בכל כנף מכנפות הציצית, אנו קושרים "טל" קשירות.
והנה, ארבע פעמים "טל", הנמצאים ב-ארבע כנפות, עולים בגימטריא למניין
¹⁵⁶,
וכמו כן, מילת "יוסף", עולה בגימטריא למניין זה.
להורות, שקשירת ארבע כנפות הציצית, מְכַוֵּנִים כנגד יוסף הצדיק ע"ה.
ויעויין עוד, מה שהאריך לבאר בזה הגה"ק רבינו נתן זיע"א מברסלב ¹⁵² .
ומעתה, נשכיל ונבין :
שעניין "ציצית", מְכַוֵּן כנגד יוסף הצדיק ע"ה.
ח. כתב רבינו האר"י הקדוש זיע"א ¹⁵³ :
שמילת "פֶּנֶף", עולה בגימטריא למניין ¹⁵⁰,
וכמו כן, מילת "פֶּעֶס", עולה בגימטריא למניין זה.
להורות, שבכוחה של מצוות ציצית, לבטל את מידת הכעס. ועיין שם עוד.
וכעין זה, כתב השל"ה הקדוש זיע"א ¹⁵⁴ :

¹⁴⁸ קהלת, ח' - א'.

¹⁴⁹ בראשית, מו' - ל'.

¹⁵⁰ פרשת "פנחס", דף רכז ע"ב, ב"רעיא מהימנא".

¹⁵¹ "פרי עץ חיים", (שער הציצית, פרק ד').

¹⁵² בספרו הקדוש "ליקוטי הלכות", (הלכות ציצית, הלכה ד').

¹⁵³ "פרי עץ חיים", (שער הקריאת שמע, פרק כו').

¹⁵⁴ מסכת יומא, (פרק דרך חיים תוכחת מוסר, אות לט').

"וואני אומר, גם כן טוב שיעשה פעולה המבטלו מהכעס.

דהיינו, ש'איחזו ב'כנף ב'גדו עם הציצית ש'תלויים ב'כנף,

כי 'כנף', כמניין 'כ'עס'.

והכועס, נכנס אל זר בליבו^{155 156 157},

¹⁵⁵ במסכת נדרים (כב' ע"א), למדנו:

"כל הכועס, כל מיני גיהנם שולטין בו,

שנאמר (קהלת, יא' - י'), 'והסר כעס מלבך, והעבר רעה מבש'ך'.

ואין 'רעה', אלא גיהנם,

שנאמר (משלי, טז' - ד'), 'כל פעל ה' למענהו, וגם רשע ליום רעה' ...

כל הכועס, אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו,

שנאמר (תהילים, י' - ד'), 'רשע כגבה אפו בל ידרש, אין אלהים כל מזמורתיו' ...

מ'שכח תלמודו, ומוסיף טיפשות,

שנאמר (קהלת, ז' - ט'), 'כי כעס ב'חיק כ'סילים ינוח',

וכתיב (משלי, יג' - טז'), 'ו'כסיל י'פרש א'ולת' ...

בידוע, שעונותיו מרובין מזכויותיו,

שנאמר (משלי, כט' - כב'), 'ובעל חמה רב פ'שע'."

¹⁵⁶ במסכת שבת (קה' ע"ב), למדנו:

"המק'רע בגדיו בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו, יהא בעיניך כעובד עבודה זרה,

שכך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה

זרה והולך ועובד ...

מאי קראה?

'לא י'היה בך אל זר, ולא תשתחוה לאל נ'כר' (תהילים, פא' י').

איזהו 'אל זר', שיש בגופו של אדם?

הוא אומר, זה יצר הרע!"

¹⁵⁷ ויעוין עוד בדברי ה"זוהר הקדוש", (חלק א', דף כז' ע"ב. חלק ב', דף קפב' ע"א).

וציצית, גורם להשראת שכינה, כדכתיב¹⁵⁸, 'וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית, וּרְאִיתֶם אֹתוֹ'."

ויעויין מה שכתב הגה"ק רבינו צבי הירש קוידנובר זיע"א¹⁵⁹:

"וכבר הזכרתי לעיל, שיש זמן ועת רצון - בשעה שלובש בגד של ציצית, להתפלל על הצלת קנאה ושנאה וכעס.

על כן, רשמתי כאן איזה פסוקים, אשר הם קבלה בידי, מן מורי ורבי הגאון מוהר"ר יוסף בהגאון מוהר"ר יודל ז"ל¹⁶⁰, שפסוקים אלו המה מסוגלים לומר אותם דרך תפילה, אחר ברכת ציצית,

ואלו הן -

'קָרָאתִי בְּכָל לַב, עֲנֵנִי ה', חֲקִיף אֶצְרָה'¹⁶¹, 'נִדְבֹת פִּי, רָצָה נָא ה', וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמַדְנִי'¹⁶², 'אֲגֹרָה בְּאֶהְלֶךְ עוֹלָמִים, אֶחְסֶה בְּסִתְּרֶךָ כְּנִפְיֶךָ סֵלָה'¹⁶³, 'הַצִּילֵנִי מִדְּמִים, אֱלֹהִים, אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי, תִּבְרֹן לְשׁוֹנֵי צִדְקָתְךָ'¹⁶⁴, 'שׁוּיֵתִי ה' לְנֶגְדִי תָמִיד, כִּי מִימֵינִי בֶּל אֲמוּטִי'¹⁶⁵, 'נִוָּדַע בִּיהוּדָה - אֱלֹהִים, בִּישְׂרָאֵל גְּדוֹל שְׁמוֹ'¹⁶⁶, 'אֲשָׂא כְּנָפֵי שָׁחַר, אֲשַׁכֵּנָה בְּאַחֲרִית יָם'¹⁶⁷, 'תִּהְיֶה יָדְךָ לְעִזְרָנִי, כִּי פָקוּדֶיךָ בְּחַרְתִּי'¹⁶⁸, 'חֲסִדְךָ ה' מְלֵאָה הָאָרֶץ, חֲקִיף לְמַדְנִי'¹⁶⁹, 'נִאֹר אַתָּה אֲדִיר, מִהַרְרֵי טָרֶף'¹⁷⁰, 'מִכָּל פְּשָׁעִי

¹⁵⁸ במדבר, טו' - לט'.

¹⁵⁹ בספרו הקדוש "קב הישר", (פרק פה').

¹⁶⁰ הוא המקובל הא-להי רבינו יוסף יוסקה זיע"א מדובנא, מחבר הספר "יסוד יוסף".

¹⁶¹ תהילים, קיט' - קמה'.

¹⁶² תהילים, קיט' - קח'.

¹⁶³ תהילים, סא' - ה'.

¹⁶⁴ תהילים, נא' - טז'.

¹⁶⁵ תהילים, טז' - ח'.

¹⁶⁶ תהילים, עו' - ב'.

¹⁶⁷ תהילים, קלט' - ט'.

¹⁶⁸ תהילים, קיט' - קעג'.

¹⁶⁹ תהילים, קיט' - סד'.

הַצִּילָנִי, חֲרַפְתָּ נָבֵל אֶל תְּשִׁימָנִי¹⁷¹, 'בְּחֶסֶדְךָ חִנֵּנִי, וְאַשְׁמְרָה עֲדוֹת פִּיךָ'¹⁷², 'עֵינֵי תִמְיֵד אֶל ה', כִּי הוּא יוֹצִיא מִרְשֶׁת רַגְלִי'¹⁷³, 'סֶעֱדֵנִי וְאַנְשֵׁעָה וְאַשְׁעָה בְּחֶקְיֶךָ תִּמְיֵד'¹⁷⁴.

יהי רצון מלפניך, ה' אלהי ואלהי אבותי, שלא אכעוס ושלא אכעיסך, רבונו של עולם, וְכִנֵּי לַמִּידָת עֲנוּוָה וּלְמִידָת הַכְנָעָה, וּדְרֹךְ שֶׁקֶר הַסֵּר מִמֶּנִּי, וְתוֹרַתְךָ חוֹנֵנִי, הַדְרִיכֵנִי בְּאַמְתָּךְ, וְיַחַד לִבִּי לֵאחֲבָה וּלִירָאָה אֶת שְׁמֶךָ, הַגְדוֹל הַגְבוּר וְהַנּוֹרָא, בְּכָל לִבִּי וּבְכָל נַפְשִׁי וּמֵאוּדִי.

ותפילה זו, סגולתה, להתפלל תיכף אחר לבישת הטלית קטן,

ומועלת, להינצל מכעס ומקנאה ומשנאת חנם.

והרמז, נרמז בראשי תיבות של הפסוקים הנזכרים.

ויעויין עוד בדבריו של הגה"ק רבינו יעקב חיים סופר זיע"א¹⁷⁵, משמו של הגה"ק רבינו יוסף אירגאס זיע"א¹⁷⁶, על מאמרו של יוסף הצדיק ע"ה לְאַחֲיוֹ¹⁷⁷, "וַיִּשְׁלַח אֶת אָחִיו, וַיִּלְכּוּ, וַיֹּאמְרוּ אֵלֵהֶם, אֶל תִּרְגְּזוּ בְּדֶרֶךְךָ":

שהמילים "אל תרגזו בדרךך", עולים בגימטריא למניין 873,

וכמו כן, המילים "ארבע ציצית", עולים בגימטריא למניין זה.

¹⁷⁰ תהילים, עו' - ה'.

¹⁷¹ תהילים, לט' - ט'.

¹⁷² תהילים, קיט' - פח'.

¹⁷³ תהילים, כה' - טו'.

¹⁷⁴ תהילים, קיט' - קיז'.

¹⁷⁵ בספרו הקדוש "כף החיים", (או"ח, סימן כד' סעיף קטן ה').

¹⁷⁶ בספרו הקדוש "שומר אמונים", (הקדמון, לפרשת "ויגש").

¹⁷⁷ בראשית, מה' - כד'.

¹⁷⁸ "מבואר במקובלים, שתיקון לכעס, הוא, שיאחוז בַּכֶּנֶף הציצית, ועל ידי זה יסיר הכעס ממנו,

שכן, 'כֶּנֶף', גימטריא 'כַּעַס'.

ויוסף, מסר לְאָחֵיו סוד הנזכר לעיל".

ט. חטאו של אדם הראשון, נגרם כתוצאה מן ה"עין",

וכמאמר הכתוב ¹⁷⁹, "וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה, כָּל עֵץ נִחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל, וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הָעֵץ, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע",

וכמאמר הכתוב ¹⁸⁰, "וַתֵּרָא הָאִשָּׁה, כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל, וְכִי תֹאֲמָה הוּא לְעֵינַיִם, וְנִחְמָד הָעֵץ לְהַשְׁכִּיל, וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל, וַתֵּתֶן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ, וַיֹּאכַל".

והנה, כאשר נענש אדם הראשון בעבור חטאו זה, הוא פרש מן האשה במשך קל' שנים ¹⁸¹, ופגם בעצמו ¹⁸².

וידוע מדברי רבותינו זיע"א ¹⁸³:

שמילת "עין", עולה בגימטריא כמניין 130,

שהוא כנגד אותם קל' שנים, שפגם אדם הראשון, בעבור "עץ הדעת".

והנה, בהיות גלות מצרים בעבור תיקון חטאו של אדם הראשון ¹⁸⁴, ובעבור היותו של יוסף הצדיק ע"ה תיקונו של אדם הראשון ¹⁸⁵, לבש יוסף הצדיק ע"ה "ציצית" ¹⁸⁶, ואף התקינה לְאָחֵיו הקדושים בכדי להסיר מהם את מידת הכעס ¹⁸⁷,

¹⁷⁸ לשון קודשו של רבינו ה"כפ החיים" זיע"א, משמו של רבינו יוסף אירגאס זיע"א.

¹⁷⁹ בראשית, ב' - ט'.

¹⁸⁰ בראשית, ג' - ו'.

¹⁸¹ עירובין, יח' ע"ב.

¹⁸² שם.

¹⁸³ "מגלה עמוקות", (בראשית, כז' - א').

"אדרת אליהו" לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א, (במדבר, כב' - ה').

"בן יהוידע" לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א, (עירובין, יח' ע"ב).

וזאת, מחמת שבמצוות "ציצית", הוזכרה מצוות "שמירת העיניים", וכמאמר הכתוב ¹⁸⁸, "וְהָיָה לָכֵס לְצִיצִית, וּרְאִיתָם אֹתוֹ, וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם, וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם, אֲשֶׁר אֲתֶם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם", ובקיום מצוות "ציצית", ובקיום מצוות "שמירת העיניים", מתקיים התיקון לחטאו של אדם הראשון, וממילא, מסתלקת מידת הכעס וחרון אף מן העולם.

ולפיכך, מצוות "ציצית" אשר יש בה ארבע כנפות, מְכַנֶּנֶת כנגד ארבע לשונות של גאולה ¹⁸⁹:

שכן, כאשר השתעבדו בני ישראל בארץ מצרים רק פו' שנים ¹⁹⁰, ובכך הומתק רק פעם אחת שם "א-להים" ¹⁹¹,

נותרו עוד ארבע פעמים פו' שנים, הִמְכָּנְיָם כנגד ארבע שמות "א-להים", ולצורך מיתוקם, נתקן עניין ארבע כנפות של מצוות "ציצית", אשר בקיומה, ובקיום מצוות "שמירת העיניים" הנאמר בה ¹⁹², מתקיים התיקון לחטאו של אדם הראשון, וממילא, מסתלקת מידת הכעס וחרון אף מן העולם.

¹⁸⁴ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ה'-ו'.

¹⁸⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

¹⁸⁶ וכמו שנתבאר לעיל באות ז'.

¹⁸⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ח'.

¹⁸⁸ במדבר, טו' - לט'.

¹⁸⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

¹⁹⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

¹⁹¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ו', בדברי רבינו האר"י הקדוש זיע"א, בעניין תל' שנים הִמְכָּנְיָם כנגד ה' פעמים שם "א-להים".

¹⁹² במדבר, טו' - לט'.

י. זאת תורת העול"ה:

א. תכלית שיעבוד מצרים תל' שנים, נועד, לצורך תיקון חטאו של אדם הראשון,

אשר פגם ב"נפֶשׁ" שלו, העולה בגימטריא למניין תל' ¹⁹³.

ב. עיקר תיקון ה"נפֶשׁ" של אדם הראשון, התקיים ביוסף הצדיק ע"ה ¹⁹⁴.

ג. שיעבוד מצרים בפועל, התקיים רק פו' שנים ¹⁹⁵,

ומשכך, נותרו עוד 344 שנים לשיעבוד מצרים, העולים בגימטריא למניין "שְׁמֹד", חלילה וחס.

ד. ארבע לשונות של גאולה, וארבע כוסות אשר נאמרו בחלומו של שר המשקים, אשר כנגדם נתקנו ארבע כוסות ¹⁹⁶,

הינם, בעבור מיתוק השנים בהם לא נשתעבדו בני ישראל בפועל ¹⁹⁷.

שכן, בשתיית ארבע כוסות, מתמתקים ארבע פעמים שם "א-להים", המְכַנִּים כנגד ארבע פעמים פו' שנים בהם לא נשתעבדו בני ישראל בפועל.

ה. בכדי שלא יתעורר הקטרוג על בני ישראל בכל ימות השנה כולה, נתקנה מצוות "ציצית" בכל יום ויום,

באשר יוסף הצדיק ע"ה, ידע את כוח סגולתה ומעלתה, ובכוחה ניצל מאשת פוטיפר ¹⁹⁸,

¹⁹³ וכמו שנתבאר לעיל באות ו', בדברי רבינו האר"י הקדוש זיע"א, בעניין תל' שנים המְכַנִּים כנגד ה' פעמים שם "א-להים".

¹⁹⁴ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

¹⁹⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

¹⁹⁶ וכמו שנתבאר לעיל באות ב'.

¹⁹⁷ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

¹⁹⁸ וכמו שנתבאר לעיל באות ז'.

הוא חידש לְאָחֵיו, שבכוחה לְשַׁכַּח את מידת הכעס אשר באדם עצמו, ואף את
חרון האף מן העולם.^{199 200}

וחידוש זה, נתחדש לדורות עולם, שבכוחה של מצווה זו, מתקן האדם את עיניו,
ואף את עניין חטא העין של אדם הראשון²⁰¹,

¹⁹⁹ במסכת נדרים (כב' ע"א), למדנו:

"כל הכועס, כל מיני גיהנם שולטין בו,

שנאמר (קהלת, יא' - י'), 'וְהָסַר כַּעַס מִלִּבִּי, וְהִעֲבֵר רָעָה מִבֶּשֶׂרֶךָ'.

ואין 'רעה', אלא גיהנם,

שנאמר (משלי, טז' - ד'), 'כָּל פֶּעַל ה' לְמַעַנְהוּ, וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה' ...

כל הכועס, אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו,

שנאמר (תהילים, י' - ד'), 'רָשָׁע כְּגִבֵּה אָפוּ בֵל יִדְרֹשׁ, אֵין אֱלֹהִים כָּל מִזְמוֹתָיו' ...

מִשְׁכַּח תִּלְמוּדוֹ, וּמוֹסִיף טִיפִּשׁוֹת,

שנאמר (קהלת, ז' - ט'), 'כִּי כַּעַס בְּחִיק כְּסִילִים יָנוּחַ',

וכתיב (משלי, יג' - טז'), 'וְכִסִּיל יִפְרֹשׁ אֵאֻלַּת' ...

בידוע, שעונותיו מרובין מזכויותיו,

שנאמר (משלי, כט' - כב'), 'וּבַעַל חֲמָה רַב פֶּשַׁע' ...

והנה, במסכת שבת (קה' ע"ב), למדנו:

"המקרה בגדיו בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו, יהא בעיניך כעובד עבודה זרה,

שכך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה

זרה והולך ועובד ...

מאי קראה?

'לא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר, וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נָכָר' (תהילים, פא' י').

איזהו 'אל זר', שיש בגופו של אדם?

הוא אומר, זה יצר הרע!"

ועיין עוד בדברי ה"זוהר הקדוש", (חלק א', דף כז' ע"ב. חלק ב', דף קפב' ע"א).

²⁰⁰ שכן, בהעדר מידת הכעס, לא מאבד האדם את כל העניינים אשר נזכרו בהערה הקודמת.

וממילא, לא יתקיימו עוד "שְׁמֵד" שנים.

ו. במסכת פסחים ²⁰², למדנו:

"שבעה מנודין לשמים, אלו הן -

יהודי שאין לו אשה, ושיש לו אשה ואין לו בנים ²⁰³, ומי שיש לו בנים ואין מגדלן לתלמוד תורה, ומי שאין לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו, וציצית בבגדו, ומזוזה בפתחו, והמונע מנעלים מרגליו".

והנה, במסכת מנחות ²⁰⁴, למדנו:

שבזמן שיש "עידנא דריתחא", מענישים מן השמים על מי שאינו קונה בגד החייב בציצית,

והיינו, שמענישים על ביטול מצוות עשה.

ולאור המתבאר, יתבאר העניין כמין חומר:

שכן, כאשר האדם מתבטל ממצוות "ציצית",

כביכול, הוא מעורר את מידת הדין, המקטרגת על אותם "שְׁמֵד" שנים, בהם לא השתעבדו בני ישראל במצרים בפועל.

ועל כן, בהיותו "שותף" להתעוררות מידת הדין בעולם, הרי הוא נתבע ונענש על כך. ודוק.

ובודאי, שכאשר נתחזק במצווה יקרה זו, עד למאוד,

נזכה, לתקן את פגם העיניים, וממילא את עניין חטא העין של אדם הראשון ²⁰⁵,

²⁰¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

²⁰² קיג' ע"ב.

²⁰³ היינו:

כאשר אותו אדם, אינו עוסק בפריה ורביה, ומבטלה בידיים.

²⁰⁴ מא' ע"א.

²⁰⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

ואזי, נסיר את קטרוג מידת הדין, ואת חרון האף אשר בא לעולם בסיבתה, ויתבטלו להם אותם "שְׁמֵד" שנים.

וכמו כן, נזכה, שתתקיים בנו התפילה והבקשה, אשר אנו מתפללים ומבקשים מהבורא ית"ש, בזמן לבישת הטלית ²⁰⁶ :

"וּכְשֶׁם שֶׁאֲנִי מִתְפַּסֵּה בְּטִלִית בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּךְ אֶזְכֶּה לְחֻלּוּקָא דְרַבָּנָן, וּלְטִלִית נְאֻה לְעוֹלָם הַבָּא בְּגוֹן עֵדוֹן.

וְעַל יְדֵי מַצּוֹת צִיצִית, תִּנְצֹל נַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי וְתַפִּילָתִי מִן הַחִיצוֹנִים.

וְהַטִּלִית יִפְרוֹשׁ כְּנָפָיו עָלֵיהֶם, וְיַצִּילֵם.

'כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוֹ, עַל גּוֹזְלָיו יִרְחַף' ²⁰⁷."

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

²⁰⁶ כן הוא בנוסח ספרד, ובנוסח אשכנז.

²⁰⁷ דברים, לב' - יא'.

"וְצִתֵּיתִי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם"

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוגי) בת גרסיה ע"ה
- אריקה ביננבאוס ע"ה (לבית פינקסוביץ) בת יוסף וברטה שיחי'
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של הקדושים אשר נרצחו על קידוש ה'

בחג "שמחת-תורה" תשפ"ד